

Vilniaus universitetas
Medicinos fakultetas

▲

▼

**STUDENTŲ
MOKSLINĖS VEIKLOS
LXXV
KONFERENCIJA**

▲

▲

Vilnius, 2023 m. gegužės 15–19 d.
PRANEŠIMŲ TEZĖS

*Leidinį sudarė VU MF Mokslo specialistė
dr. Simona KILDIENĖ*

Mokslo komitetas:

Prof. dr. (HP) Janina Tutkuvienė
Doc. dr. Agnė Kirkliauskienė
Prof. dr. Vaiva Hendrixson
Doc. dr. Jurgita Stasiūnienė
Prof. dr. Nomedas Rima Valevičienė
Prof. dr. Eglė Preikšaitienė
Dr. Diana Bužinskienė
Prof. dr. (HP) Saulius Vosylius
Doc. dr. Saulius Galgauskas
Prof. dr. Eugenijus Lesinskas
Doc. dr. Valdemaras Jotautas
Prof. habil. dr. (HP) Gintautas Brimas

Dr. Ieva Stundienė
Prof. dr. Marius Miglinas
Doc. dr. Birutė Zablockienė
Inga Kisielienė
Prof. dr. Violeta Kvedarienė
Dr. Žymantas Jagelavičius
Prof. dr. (HP) Edvardas Danila
Doc. dr. Kristina Ryliškienė
Dr. Gunaras Terbetas
Prof. dr. Alvydas Navickas
Doc. dr. Rima Viliūnienė
Prof. dr. Sigita Lesinskienė

Doc. dr. Sigitas Ryliškis
Doc. dr. Vytautas Tutkus
Dr. Danutė Povilėnaitė
Doc. dr. Sigita Burokienė
Dr. Agnė Abraitienė
Prof. dr. Pranas Šerpytis
Prof. dr. Robertas Stasys Samalavičius
Prof. dr. Vilma Brukienė
Dr. Agnė Jakavonytė-Akstinienė
Doc. dr. Marija Jakubauskienė

Organizacinis komitetas:

Martyna Sveikataitė
Rafal Sinkevič
Gintarė Zarembaitė
Alicija Krasavceva
Karina Mickevičiūtė
Jogailė Gudaitė
Emilis Gegeckas
Auksė Ramaškevičiūtė
Tautvydas Petkus
Kristina Marcinkevičiūtė
Melita Virpšaitė

Gabrielė Lissauskaitė
Rosita Reivytytė
Kamilė Čeponytė
Šarūnas Raudonis
Monika Rimdeikaitė
Inga Česnavičiūtė
Tadas Abartis
Rūta Bleifertaitė
Kristijonas Puteikis
Saulius Ročka
Paulius Montvila

Agnė Timofejevaitė
Augustė Lapinskaitė
Emilis Šostak
Gratas Šepetyš
Gediminas Gumbis
Erika Ališauskienė
Indrė Urbaitė
Miglė Vilniškytė
Urtė Smailytė
Gabriela Šimkonytė
Julija Bitautaitė

ISSN 2783-7831 (skaitmeninis PDF)

© Tezių autoriai, 2023

© Vilniaus universitetas, 2023

LIETUVOS MERGINŲ MENARCHĖS AMŽIAUS SĄSAJOS SU KŪNO MASĖS INDEKSU, PRIE EKRANO PRALEIDŽIAMU LAIKU IR RŪKYMU

Darbo autorė. Laura KASPERIŪNAITĖ (Medicina, VI kursas).

Darbo vadovė. Prof. dr. (HP) Janina TUTKUVIENĖ, VU MF Anatomijos, histologijos ir antropologijos katedra.

Darbo tikslas. Menarchės amžius – labai objektyvus mergaičių brendimo požymis. Brendimo pradžia siejasi su kūno dydžiu, tačiau ją veikia daug tarpusavyje susijusių organizmo vidinių, gyvenimo būdo, socialinių ir kitų veiksnių. Šio darbo tikslas buvo nustatyti sąsajas tarp Lietuvos merginų menarchės amžiaus, kūno masės indekso, prie ekrano praleidžiamo laiko ir rūkymo.

Darbo metodika. Atlikta Lietuvos merginų internetinė anoniminė apklausa: 2023 metų vasario – kovo mėnesiais ištirta daugiau nei 1000 Lietuvos merginų (16–20 m. amžiaus), kurių menarchė nustatyta retrospektyviniu metodu. Sudarytas originalus išplėstinis klausimynas: šiame darbe nagrinėtos menarchės amžiaus, kūno dydžio (kūno masės indekso), gyvenimo būdos ir žalingų įpročių sąsajos. Galop galutinei analizei atrinktos 979 atrankos kriterijus atitikusios anketos. Aiškinantis korealiaciją tarp laiko praleidžiamo prie ekrano bei menarchės amžiaus buvo skirti trys klausimai – Kiek vidutiniškai per parą praleidi laiko naršydama internete a) mokslo tikslais; b) socialinėms medijoms c) kitais tikslais. Atsakydamos merginos rinkosi tarp 0–30 min.; 31-60 min.; 1–2 val.; 3–4 val.; >4 val. Klausimai apie rūkymą buvo uždari ir merginos reinkosi tik tarp taip ir ne atsakymų. Klausama buvo ar merginos pačios rūko ir jei atsakymas buvo taip – ką rūko – elektronines ar tradicines cigaretes. Taip pat buvo klausama ar merginos patyrė pasyvų rūkymą – ar šeimos namų viduje buvo rūkoma.

Rezultatai. Kūno masės indeksas (KMI) apskaičiuotas merginų svorį kilogramais padalinus iš ūgio, pakelto kvadratu. Respondenčių KMI kategorijos nustatytos, pasitelkiant tarptautinės IOTF darbo grupės ribines vertes 16–17 metų merginų liesumui ir atsavoriui vertinti (T. Cole et al., 2000, 2007), o 18–20 m. merginų KMI vertintas pagal PSO rekomendacijas: KMI<18; KMI=18–25; KMI>25 Menarchės amžiaus vidurkis atskirose KMI kategorijose buvo toks: mažo KMI merginų – 12.55 metų, vidutinio KMI – 12.20 metų, didelio KMI – 11.87 metų. Taip pat nustatyta menarchės amžiaus tendencija pagal merginų amžiaus grupes ir KMI kategorijas. Šešiolikmečių menarchės amžius pagal kūno stambumą buvo toks: mažo KMI – 12.07 m., vidutinio KMI – 11.96 m., didelio KMI – 11.75 metų. Septyniolikmečių menarchės amžius pagal KMI kategorijas buvo toks: 12.58 m. / 12.22 m. / 11.86 metų (atitinkamai), o 18–20 m. amžiaus grupės merginų atitinkamai – 13.00 / 12.43 / 12.00 metų. Menarchės amžiaus vidurkis pagal laiką, praleidžiamą prie ekrano mokslo tikslais, svyravo 12.32–12.43 metų intervale;

pagal laiką, skirtą socialinėms medijoms – 12.30–12.38 metų ribose, o pagal laiką, praleidžiamą prie ekrano kitais tikslais – 12.22–12.47 metų intervale. Tačiau tarp minėtų grupių pogrupių nebuvo statistiškai patikimo skirtumo ($p > 0.05$). Rūkančių merginų buvo šiek tiek mažiau ($n=461$), nei nerūkančių ($n=518$): rūkančių merginų menarchės amžiaus vidurkis buvo 12.32 metų, nerūkančių – 12.38 metų. Maždaug du trečdaliai merginų ($n=711$) atsakė, kad nepatyrė pasyvaus rūkymo, apie trečdalis ištirtų merginų ($n=288$) patyrė pasyvų rūkymą šeimoje: patyrusių pasyvų rūkymą menarchės amžiaus vidurkis buvo patikimai didesnis – 12.40 metų, nei nepatyrusių pasyvaus rūkymo – 12.30 metų ($p < 0.05$).

Išvados. 1. Nustatytas ryšys tarp menarchės amžiaus ir KMI: didesnis KMI buvo susijęs su ankstesne menarche visose amžiaus grupėse. 2. Laikas, praleidžiamas prie ekrano, nebuvo susijęs su menarchės amžiumi tirtoje Lietuvos merginų populiacijoje nors užsienio literatūroje koreliacija yra stebima. 3. Rūkymas, ypač pasyvus, buvo susijęs su ankstesniu menarchės amžiumi.

Raktažodžiai. Menarchė; kūno masės indeksas; ekrano laikas; rūkymas; pasyvus rūkymas.